

**AANSLUITING BIJ
VAKKEN
&
VAKOVERSCHRIJDENDE
EINDTERMEN
(VOETen)**

**(VAN KRACHT VANAF SEPTEMBER 2010)
VOOR DE DERDE GRAAD**

AANSLUITING BIJ DE VAKKEN		Introlessen 3de graad: biobabbel JR	Onzer reporters gaan de biooer op	De ethische matrix	Bioyoghurt leeft	Bio proeven: ecoreceptie	Bio proeven: ecobuffet	Landbouwschakelspel	Fiche 1 'Biotooog'	Fiche 2 'Mondina zet scheve tafel recht'	Fiche 3 'Leven in een biobodem'	Fiche 4 'Landschap en landbouw - vroeger en nu'	Fiche 5 ' Wat bevat meer water?'	Fiche 6 'Wat smaakt beter?'	Fiche 8 'ggo's'	Fiche 9 'Het leven van een biorijstboer uit Thailand'	Fiche 10 'De biooh's veroveren de markt'.
aardrijkskunde		x	x					x		x	x	x			x	x	
biologie		x	x	x				x		x	x	x	x	x	x	x	
ecologie		x	x	x				x		x	x	x	x	x	x	x	
economie		x	x						x	x					x	x	
cultuurwetenschappen		x	x					x				x		x			
godsdienst		x	x					x							x	x	
zedenleer		x	x					x							x	x	
geschiedenis		x										x					
Nederlands		x	x														
chemie				x								x					
wiskunde													x				

CONTEXT 1: LICHAAMELIJKE GEZONDHEID EN VEILIGHEID	Introlessen 3de graad: biobabbel JR	Onzer reporters gaan de bioboer op	De ethische matrix	Bioyoghurt leeft	Bio proeven: ecoreceptie	Bio proeven: ecobuffet	Landbouwschakelspel	Fiche 1 'Biotoog'	Fiche 2 'Mondina zet scheve tafel recht'	Fiche 3 'Leven in een biobodem'	Fiche 4 'Landschap en landbouw - vroeger en nu'	Fiche 5 'Wat bevat meer water?'	Fiche 6 'Wat smaakt beter?'	Fiche 8 'ggo's'	Fiche 9 'Het leven van een biorijstboer uit Thailand'	Fiche 10 'De bioh's veroveren de markt'.
	De leerlingen															
	1. verzorgen en gedragen zich hygiënisch.															
	2. leren het eigen lichaam kennen en reageren adequaat op lichaamssignalen.															
	3. vinden evenwicht tussen werk, ontspanning, rust en beweging.															
	4. nemen een ergonomische en gevarieerde sta-, zit-, werk- en tilhouding aan.															
	5. maken gezonde keuzes in hun dagelijkse voeding.	x		x		x	x		x	x						x
	6. hanteren richtlijnen voor het hygiënisch omgaan met voeding.				x	x	x		x							x
	7. nemen dagelijks tijd voor lichaamsbeweging.															
	8. schatten de risico's en gevolgen in bij het gebruik van genotmiddelen en medicijnen en reageren assertief in aanbodsituaties.			x	x											
	9. nemen voorzorgsmaatregelen tegen risicovol lichamelijk contact.															
	10. participeren aan gezondheids- en veiligheidsbeleid op school.					x	x									x
	11. passen veiligheidsvoorschriften toe en nemen voorzorgen voor een veilige leef-en werkomgeving.				x	x	x		x				x			x
	12. roepen hulp in en dienen eerst hulp en cpr toe.															
	13. passen het verkeersreglement toe.															
14. gebruiken eigen en openbaar vervoer op een veilige manier.																
15. beseffen dat maatschappelijke fenomenen een impact hebben op veiligheid en gezondheid.	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x				x	x

CONTEXT 3: SOCIORELATIONELE ONTWIKKELING	Introlessen 3de graad: biobabbel JR	Onzer reporters gaan de bioboer op	De ethische matrix	Bioyoghurt leeft	Bio proeven: ecoreceptie	Bio proeven: ecobuffet	Landbouwschakelspel	Fiche 1 'Biotooog'	Fiche 2 'Mondina zet scheve tafel recht'	Fiche 3 'Leven in een biobodem'	Fiche 4 'Landschap en landbouw - vroeger en nu'	Fiche 5 ' Wat bevat meer water?'	Fiche 6 'Wat smaakt beter?'	Fiche 8 'ggo's'	Fiche 9 'Het leven van een biorijstboer uit Thailand'	Fiche 10 'De biooh's veroveren de markt' .	
	De leerlingen																
	1. kunnen een relatie opbouwen, onderhouden en beëindigen.																
	2. erkennen het bestaan van gezagsverhoudingen en het belang van gelijkwaardigheid, afspraken en regels in relaties.	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	3. accepteren verschillen en hechten belang aan respect en zorgzaamheid binnen een relatie.	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	4. kunnen ongelijk toegeven en zich verontschuldigen.	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	5. handelen discreet in situaties die dat vereisen.																
	6. doorprikken vooroordelen, stereotypering, ongepaste beïnvloeding en machtsmisbruik.	x	x	x		x	x		x	x				x		x	x
	7. bespreken opvattingen over medische, psychische en sociale aspecten van samenlevingsvormen, veilig vrijen, gezinsplanning, zwangerschap en zwangerschapsafbreking.																
	8. uiten onbevagen en constructief hun wensen en gevoelens binnen relaties en stellen en aanvaarden hierin grenzen.																
	9. zoeken naar constructieve oplossingen voor conflicten.			x		x	x		x	x							x
	10. beargumenteren, in dialoog met anderen, de dynamiek in hun voorkeur voor bepaalde cultuur- en kunstuitingen.																
11. gebruiken cultuur- en kunstuitingen om begrip op te brengen voor de leefwereld van anderen.																	

1

2

3

CONTEXT 4: OMGEVING EN DUURZAME ONTWIKKELING													
	Introlessen 3de graad: biobabbel JR												
	Onzer reporters gaan de biooer op												
	De ethische matrix												
	Bioyoghurt leeft												
	Bio proeven: ecoreceptie												
	Bio proeven: ecobuffet												
	Landbouwschakelspel												
	Fiche 1 'Biotooog'												
	Fiche 2 'Mondina zet scheve tafel recht'												
	Fiche 3 'Leven in een biobodem'												
	Fiche 4 'Landschap en landbouw - vroeger en nu'												
	Fiche 5 ' Wat bevat meer water?'												
	Fiche 6 'Wat smaakt beter?'												
	Fiche 8 'ggo's'												
	Fiche 9 'Het leven van een biorijstboer uit Thailand'												
	Fiche 10 'De biooh's veroveren de markt'.												
De leerlingen													
1. participeren aan milieubeleid en -zorg op school.													
2. herkennen in duurzaamheidsvraagstukken de verwevenheid tussen economische, sociale en ecologische aspecten en herkennen de invloed van techniek en beleid.	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
3. zoeken naar mogelijkheden om zelf duurzaam gebruik te maken van ruimte, grondstoffen, goederen, energie en vervoermiddelen.	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
4. zoeken naar duurzame oplossingen om de lokale en globale leefomgeving te beïnvloeden en te verbeteren.	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
5. tonen interesse en uiten hun appreciatie voor de natuur, het landschap en het cultureel erfgoed.	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
6. voelen de waarde aan van natuurbeleving en het genieten van natuur.	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

CONTEXT 5: POLITIEK-JURIDISCHE SAMENLEVING		Introlessen 3de graad: biobabbel JR	Onzer reporters gaan de biooer op	De ethische matrix	Bioyoghurt leeft	Bio proeven: ecoreceptie	Bio proeven: ecobuffet	Landbouwschakelspel	Fiche 1 'Biotoog'	Fiche 2 'Mondina zet scheve tafel recht'	Fiche 3 'Leven in een biobodem'	Fiche 4 'Landschap en landbouw - vroeger en nu'	Fiche 5 'Wat bevat meer water?'	Fiche 6 'Wat smaakt beter?'	Fiche 8 'ggo's'	Fiche 9 'Het leven van een biorijstboer uit Thailand'	Fiche 10 'De biooh's veroveren de markt'.	
De leerlingen																		
1.	geven aan hoe zij kunnen deelnemen aan besluitvorming in en opbouw van de samenleving.																	x
2.	passen inspraak, participatie en besluitvorming toe in reële schoolse situaties.					x	x		x									x
3.	tonen het belang en dynamisch karakter aan van mensen- en kinderrechten.																	
4.	zetten zich actief en opbouwend in voor de eigen rechten en die van anderen.																	
5.	tonen aan dat het samenleven in een democratische rechtsstaat gebaseerd is op rechten en plichten die gelden voor burgers, organisaties en overheid.																	
6.	erkennen de rol van controle en evenwicht tussen de wetgevende, uitvoerende en rechterlijke macht in ons democratisch bestel.																	
7.	illustreer de rol van de media en organisaties in het functioneren van ons democratisch bestel.																	
8.	onderscheiden de hoofdzaken van de federale Belgische staatsstructuur.																	
9.	toetsen het samenleven in ons democratisch bestel aan het samenleven onder andere regeringsvormen.																	
10.	illustreer hoe een democratisch beleid het algemeen belang nastreeft en rekening houdt met ideeën, standpunten en belangen van verschillende betrokkenen.			x					x									
11.	kunnen van Europese samenwerking, van het beleid en de instellingen van de Europese Unie de betekenis voor de eigen leefwereld toelichten.				x											x		
12.	tonen het belang aan van internationale organisaties en instellingen.														x	x		
13.	geven voorbeelden die duidelijk maken hoe de mondialisering voordelen, problemen en conflicten inhoudt.								x	x					x	x	x	

CONTEXT 6: SOCIO-ECONOMISCHE SAMENLEVING	Introlessen 3de graad: biobabbel JR	Onzer reporters gaan de biooer op	De ethische matrix	Bioyoghurt leeft	Bio proeven: ecoreceptie	Bio proeven: ecobuffet	Landbouwschakelspel	Fiche 1 'Biotoog'	Fiche 2 'Mondina zet scheve tafel recht'	Fiche 3 'Leven in een biobodem'	Fiche 4 'Landschap en landbouw - vroeger en nu'	Fiche 5 'Wat bevat meer water?'	Fiche 6 'Wat smaakt beter?'	Fiche 8 'ggo's'	Fiche 9 'Het leven van een biorijstboer uit Thailand'	Fiche 10 'De bioo's veroveren de markt'.		
	De leerlingen																	
	1. leggen met voorbeelden uit hoe welvaart wordt gecreëerd en hoe een overheid inkomsten verwerft en aanwendt.																	
	2. toetsen de eigen opvatting aan de verschillende opvattingen over welzijn en verdeling van welvaart.																	
	3. zetten zich in voor de verbetering van het welzijn en welvaart in de wereld.	x		x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	4. hebben bij het kopen van goederen en het gebruiken van diensten zowel oog voor prijs-kwaliteit en duurzame ontwikkeling als voor de rechten van de consument.	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	5. geven voorbeelden van het veranderlijke karakter van arbeid en economische activiteiten.	x	x	x						x		x			x	x		
	6. geven voorbeelden van factoren die de waardering van goederen en diensten beïnvloeden.	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	7. kunnen het eigen budget en de persoonlijke administratie beheren.								x									
	8. geven kenmerken, mogelijke oorzaken en gevolgen van armoede aan.																	
9. lichten de rol toe van ondernemingen, werkgevers- en werknemersorganisaties in een nationale en internationale context.														x	x			

CONTEXT 7: SOCIOCULTURELE SAMENLEVING																
	Introlessen 3de graad: biobabbel JR	Onzer reporters gaan de biooer op	De ethische matrix	Bioyoghurt leeft	Bio proeven: ecoreceptie	Bio proeven: ecobuffet	Landbouwschakelspel	Fiche 1 'Biotooog'	Fiche 2 'Mondina zet scheve tafel recht'	Fiche 3 'Leven in een biobodem'	Fiche 4 'Landschap en landbouw - vroeger en nu'	Fiche 5 ' Wat bevat meer water?'	Fiche 6 'Wat smaakt beter?'	Fiche 8 'ggo's'	Fiche 9 'Het leven van een biorijstboer uit Thailand'	Fiche 10 'De biooh's veroveren de markt' .
De leerlingen																
1. beschrijven de dynamiek in leef- en omgangsgewoonten, opinies, waarden en normen in eigen en andere sociale en culturele groepen.	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
2. gaan constructief om met verschillen tussen mensen en levensopvattingen.	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
3. illustreren het belang van sociale samenhang en solidariteit.																
4. trekken lessen uit historische en actuele voorbeelden van onverdraagzaamheid, racisme en xenofobie.																
5. geven voorbeelden van de potentieel constructieve en destructieve rol van conflicten.																
6. gaan actief om met de cultuur en kunst die hen omringen.																
7. illustreren de wederzijdse beïnvloeding van kunst, cultuur en techniek, politiek, economie, wetenschappen en levensbeschouwing.		x	x	x		x	x		x	x	x	x		x	x	x

1

2

3

LEREN LEREN	Introlessen 3de graad: biobabbel JR	Onzer reporters gaan de biooer op	De ethische matrix	Bioyoghurt leeft	Bio proeven: ecoreceptie	Bio proeven: ecobuffet	Landbouwschakelspel	Fiche 1 'Biotoog'	Fiche 2 'Mondina zet scheve tafel recht'	Fiche 3 'Leven in een biobodem'	Fiche 4 'Landschap en landbouw - vroeger en nu'	Fiche 5 'Wat bevat meer water?'	Fiche 6 'Wat smaakt beter?'	Fiche 8 'ggo's'	Fiche 9 'Het leven van een biorijstboer uit Thailand'	Fiche 10 'De bioo's veroveren de markt'.
De leerlingen																
Opvattingen over leren																
1. werken planmatig.		x		x	x	x										
2. reflecteren over hun leeropvattingen, leermotieven en leerstrategieën.																
Informatieverwerving																
3. kunnen uit gegeven informatiebronnen en -kanalen kritisch kiezen en deze raadplegen met het oog op te bereiken doelen.	x	x	x	x					x	x	x			x	x	x
Informatieverwerking																
4. kunnen zinvol inoefenen en herhalen.																
5. kunnen gegeven informatie onder begeleiding kritisch analyseren en samenvatten.	x	x	x	x				x	x		x		x	x	x	x
Problemen oplossen																
6. herkennen strategieën om problemen op te lossen en evalueren ze.																
Regulering van het leerproces																
7. kunnen een realistische werkplanning op korte termijn maken.								x					x			x
8. kunnen onder begeleiding hun leerproces sturen, beoordelen op doelgerichtheid en zo nodig aanpassen.																
9. trekken conclusies uit eigen leerervaringen en die van anderen.																
10. beseffen dat er verschillende oorzaken zijn voor slagen en mislukken.																
11. beseffen dat interesses en waarden het leerproces beïnvloeden.																
Studie- en beroepsgerichte keuzebekwaamheid																
12. verwerven een zinvol overzicht over studie- en beroepsmogelijkheden.																
13. zijn bereid alle studierichtingen en beroepen naar waarde te schatten.		x														
14. kunnen rekening houden met hun interesses en mogelijkheden bij hun studie- of beroepskeuze.																
15. kunnen de consequenties inschatten van hun keuzen inzaken studie of beroep.		x														

TECHNISCH-TECHNOLOGISCHE VORMING (ASO)									
	Introlessen 3de graad: biobabbel JR								
	Onzer reporters gaan de biooer op								
	De ethische matrix								
	Bioyoghurt leeft								
	Bio proeven: ecoreceptie								
	Bio proeven: ecobuffet								
	Landbouwschakelspel								
	Fiche 1 'Biotooog'								
	Fiche 2 'Mondina zet scheve tafel recht'								
	Fiche 3 'Leven in een biobodem'								
	Fiche 4 'Landschap en landbouw - vroeger en nu'								
	Fiche 5 ' Wat bevat meer water?'								
	Fiche 6 'Wat smaakt beter?'								
	Fiche 8 'ggo's'								
	Fiche 9 'Het leven van een biorijstboer uit Thailand'								
	Fiche 10 'De biooh's veroveren de markt'.								
De leerlingen									
Techniek begrijpen									
1. kunnen effecten van techniek op mens en samenleving illustreren en in historisch perspectief plaatsen (zoals comfort, design, milieu, consumentisme...).	x	x	x	x				x	x
Technisch begrijpen									
2. kunnen kennis en vaardigheden uit verschillende vakgebieden herkennen in technische realisaties.		x					x	x	
3. kunnen de eigenheid van het technisch proces (bijvoorbeeld doelbepaling, ontwerpen, uitvoeren, evalueren) herkennen en omschrijven.									
Attitude									
4. ontwikkelen een constructief kritische houding ten aanzien van techniek, technische beroepen en ondernemingen/organisaties.		x	x	x			x	x	x

1

2

3